

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lipca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Jaśkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maciej Pacuda

SSN Krzysztof Staryk

Protokolant Anna Matura

w sprawie z powództwa P. K. i innych
przeciwko E. Spółce Akcyjnej w P.

o zapłatę odszkodowania z tytułu nienależytego wyliczenia stażu pracy dla celów
nieodpłatnego nabycia akcji,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 2 lipca 2013 r.,

zagadnienia prawnego przekazanego postanowieniem Sądu Okręgowego - Sądu
Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.

z dnia 16 kwietnia 2013 r.,

„czy okres zatrudnienia uprawnionych pracowników w spółce
wydzielonej ze spółki powstałej w wyniku komercjalizacji
przedsiębiorstwa państwowego podlega wliczeniu do stażu pracy od
którego zależy ilość należnych im akcji (art. 36 w związku z art. 38B
ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 roku o komercjalizacji i prywatyzacji
(tekst jednolity z 2013 roku, poz. 216)?”

odmawia podjęcia uchwały.

Uzasadnienie

Przedstawione w sentencji postanowienia zagadnienie prawne powstało w
związku z rozpoznawaniem przez Sąd Okręgowy w G. apelacji powodów w sprawie

przeciwko E. SA w P. o odszkodowanie z tytułu zaniżonej liczby nieodpłatnie przekazanych im akcji, ze względu na wadliwe wyliczenie stażu pracy warunkującego liczbę tych akcji.

Na podstawie art. 36 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 216, dalej jako ustawa z 1996 r.) w ramach prywatyzacji pośredniej pracownicy komercjalizowanego przedsiębiorstwa państwowego mają prawo do nieodpłatnego nabycia 15% akcji objętych przez Skarb Państwa, zaś ich podział między pracowników zależy od okresu zatrudnienia w tym przedsiębiorstwie, jego poprzedniku i w spółce powstałej w wyniku komercjalizacji tego przedsiębiorstwa państwowego. Natomiast na mocy art. 38b ust. 1 tej ustawy, przepisy art. 36 stosuje się odpowiednio do nieodpłatnego nabyciania akcji przez uprawnionych pracowników w przypadku połączenia spółki powstałej w wyniku komercjalizacji z inną spółką, podziału tej spółki, jej przekształcenia lub wniesienia przez Skarb Państwa jej akcji do innej spółki.

Powodowie byli pracownikami pozwanej Spółki do dnia 30 czerwca 2007 r. i z tego tytułu są pracownikami uprawnionymi do nieodpłatnego nabycia akcji w liczbie stosownej do okresu zatrudnienia (art. 36 ust. 1 i 4 ustawy z 1996 r.). Byli oni zatrudnieni w wyodrębnionej organizacyjnie części pozwanej Spółki, która przeszła do Spółki z o.o. E. Operator. Podstawą przejścia była uchwała nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników Spółki E. Operator o podwyższeniu kapitału zakładowego, co nastąpiło przez przeniesienie przez Spółkę E. SA zorganizowanej części przedsiębiorstwa prowadzącej działalność dystrybucyjną w zamian za udziały w Spółce E. Operator. Dnia 25 czerwca 2007 r. obie Spółki zawarły umowę, na mocy której E. SA zobowiązała się udzielić pracownikom zatrudnionym w części przedsiębiorstwa przechodzącej do E. Operator urlopów bezpłatnych na podstawie art. 174¹ k.p. na okres 10 lat, zaś E. Operator zobowiązała się do zatrudniania ich na niezmiennych warunkach. Ponadto, dnia 29 czerwca 2007 r. zostało zawarte porozumienie zbiorowe między związkami zawodowymi działającymi w E. SA i obiema Spółkami, które przewidywało, że za zgodą pracowników posiadających prawo do nieodpłatnego nabycia akcji, zostaną im udzielone przez E. SA urlopy bezpłatne na podstawie art. 174¹ k.p. w celu wykonywania pracy w E. Operator z

zachowaniem i kontynuacją wszystkich uprawnień wynikających z ciągłości stażu pracy u obu pracodawców. Także dnia 29 czerwca 2007 r. E. SA udzieliła powodom takiego urlopu bezpłatnego, przy czym w porozumieniach o ich udzieleniu postanowiono, że okres urlopu bezpłatnego wlicza się do stażu pracy w E. SA przy ustaleniu prawa do nieodpłatnego nabycia akcji. Dnia 10 lutego 2010 r. Skarb Państwa zbył część akcji, wskutek czego na mocy art. 38 ust. 2 ustawy z 1996 r. pracownicy nabyli prawo do nieodpłatnego nabycia akcji. Pozwana E. SA sporządziła według stanu na ten dzień listę uprawnionych pracowników i liczbę przypadających im akcji. Przy ustalaniu liczby akcji należnych powodom pozwana nie uwzględniła okresów ich pracy w E. Operator. Odszkodowanie z tego tytułu jest przedmiotem niniejszej sprawy.

Sąd Rejonowy oddalił powództwa. Stwierdził, że brak jest podstaw do zaliczenia powodom okresu pracy w E. Operator, gdyż z dniem przejścia do tej Spółki stała się ona ich pracodawcą na mocy art. 23¹ § 1 k.p. Przepis ten ma charakter bezwzględnie obowiązujący i nie jest możliwe jego wyłączenie przez indywidualne porozumienia stron stosunku pracy.

Przedstawiając zagadnienie prawne Sąd Okręgowy wskazał, że wymaga rozważenia kwestia istnienia ustawowej podstawy zaliczenia powodom okresu pracy u nowego pracodawcy do stażu pracy, na podstawie którego następuje ustalenie liczby należnych im akcji. Sąd ten stwierdził, że nastąpił podział E. SA i dlatego podstawą tą może być art. 38b ust. 1 ustawy z 1996 r. Wynika z niego, że w przypadku podziału spółki powstałej w wyniku komercjalizacji, do nieodpłatnego nabywania akcji przez uprawnionych pracowników stosuje się odpowiednio art. 36 tej ustawy. Sąd Okręgowy – po przeprowadzeniu analizy historycznej i porównawczej – uznał, że art. 38b ust. 1 ustawy można rozumieć dwojako. Po pierwsze, może być rozumiany jako przepis gwarantujący, że pracownicy nie tracą prawa do akcji stając się pracownikami innego pracodawcy. Po drugie – i ku tej możliwości skłania się Sąd Okręgowy – przepis ten może być rozumiany jako przyznający prawo do akcji uprawnionym pracownikom, zatrudnionym w spółce powstałej z podziału spółki poddanej komercjalizacji, dzięki uwzględnieniu dodatkowego okresu zatrudnienia w tej spółce (tu: E. Operator) w okresie między

komercjalizacją a prywatyzacją spółki podlegającej podziałowi (tu: E. SA). Chodzi więc o okres objęty żądaniem powodów (od 1 lipca 2007 r. do 10 lutego 2010 r.).

Sąd Okręgowy wskazał, że podział spółki reguluje Kodeks spółek handlowych. W sprawie ma zastosowanie art. 529 § 1 pkt 4 tego Kodeksu stanowiący, że podział może być dokonany przez przeniesienie części majątku spółki dzielonej na istniejącą spółkę lub na spółkę nowo zawiązaną (podział przez wydzielenie). Zdaniem Sądu Okręgowego podział nastąpił dnia 30 czerwca 2007 r., kiedy to E. SA przeniosła część swego majątku do istniejącej Spółki E. Operator.

Powodowie wnieśli o udzielenie odpowiedzi twierdzącej, zaś pozwana wniosła o odmowę udzielenia odpowiedzi na pytanie Sądu Okręgowego. Obie strony zgodnie stwierdziły, że zmiany organizacyjne, które nastąpiły w E. SA dnia 30 czerwca 2007 r. nie stanowiły podziału tej spółki w rozumieniu art. 529 § 1 k.s.h., lecz polegały na wniesieniu przez nią aportu w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa do E. Operator. Między tymi dwoma rodzajami przekształceń jest istotna różnica, gdyż w razie podziału przez wydzielenie akcje lub udziały w spółce przejmowanej obejmuje dotychczasowy akcjonariusz lub udziałowiec (tu: Skarb Państwa), zaś w przypadku wniesienia aportu udziały lub akcje obejmuje wnoszący aport (tu: E. SA). Wnosząc o udzielenie odpowiedzi twierdzącej powodowie argumentują, że brak jest podstaw do różnicowania prawa do akcji w zależności od tego, czy nastąpił podział spółki czy też pracownicy zmienili pracodawcę na skutek wniesienia aportem tej zorganizowanej części przedsiębiorstwa w której byli zatrudnieni, co przemawia za szeroką wykładnią art. 38b ustawy z 1996 r. Zdaniem pozwanej w sprawie nie zachodzi żadna z okoliczności przewidzianych w tym przepisie, a w szczególności wniesienia aportu nie można utożsamiać z podziałem spółki. Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy pozostaje zatem bez związku ze sprawą rozpoznawaną przez ten Sąd, przez co nie spełnia przesłanek określonych w art. 390 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 390 § 1 zdanie pierwsze k.p.c., jeżeli przy rozpoznawaniu apelacji powstanie zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, sąd może

przedstawić to zagadnienie do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu, odraczając rozpoznanie sprawy. Niezbędnym warunkiem udzielenia przez Sąd Najwyższy odpowiedzi na przedstawione pytanie prawne jest prawidłowe ustalenie stanu faktycznego i prawnego przez sąd drugiej instancji. Tylko wtedy bowiem spełniona jest przesłanka związku między rozpoznawaniem apelacji a zagadnieniem prawnym, które wymaga rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy. Pytanie prawne Sądu Okręgowego opiera się na ustaleniu, że nastąpił podział E. SA na podstawie art. 529 § 1 pkt 4 k.s.h. (podział przez wydzielenie) i z tego faktu Sąd wywodzi swoje wątpliwości, czy do prawa powodów do nieodpłatnego nabycia akcji stosuje się art. 38b ustawy z 1996 r., dotyczący tego prawa w razie podziału Spółki E. SA powstałej w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego. Tymczasem w sprawie mamy do czynienia nie z podziałem spółki, lecz z podwyższeniem kapitału zakładowego Spółki E. Operator Sp. z o.o. przez wniesienie do niej przez Spółkę E. SA aportu w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa, w zamian za co E. SA objęła udziały E. Operator. W wyniku tej czynności nie powstała „spółka wydzielona”, o której mowa w sentencji pytania prawnego, lecz zorganizowana część przedsiębiorstwa, w której byli zatrudnieni powodowie, stała się częścią istniejącej już uprzednio Spółki E. Operator.

Rozważając przedstawione do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne Sąd Najwyższy nie może wychodzić poza granice określone w art. 390 § 1 k.p.c. Zostały zatem pominięte kwestie dotyczące ewentualnego istnienia innych podstaw odpowiedzialności pozwanej, co w szczególności odnosi się do sugerowanej przez powodów szerokiej interpretacji art. 38b ustawy z 1996 r., polegającej na zastosowaniu tego przepisu także do wniesienia aportu w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji.